

NOU DOSSIER 'CATALUNYA SOCIAL' SOBRE EL DECRET D'ESCOLA INCLUSIVA

La Taula del Tercer Sector i la Plataforma d'Infància de Catalunya alerten que l'educació encara és lluny de ser inclusiva

- Es desprèn del nou dossier 'Catalunya Social' que s'ha presentat avui i que analitza el decret d'escola inclusiva cinc anys després de la seva aprovació.
- Les principals mancances que estan dificultant el desplegament són: la falta de recursos econòmics i humans en els centres educatius; els edificis i els materials no són 100% accessibles; les escoles d'educació especial no s'estan convertint en centres proveïdors de serveis i suports als centres ordinaris i la comunitat educativa continua sense comptar amb una mirada inclusiva transversal.
- El dossier mostra que el nombre d'alumnes amb necessitats educatives especials escolaritzats en centres d'educació especial no ha parat de créixer des que s'ha aprovat el decret i que l'alumnat amb necessitats educatives especials és pràcticament inexistent en la formació postobligatòria.

Barcelona, 15 de novembre de 2022.- La Taula del Tercer Sector Social de Catalunya, que aglutina 35 federacions i grans organitzacions que representen 3.000 entitats socials catalanes, i la PINCat, la seva plataforma que aglutina les entitats d'atenció i acompanyament a la infància, avisen que **el sistema educatiu encara és lluny de ser inclusiu**. Avui s'ha presentat '**El decret d'escola inclusiva cinc anys després, un desplegament insuficient?**', un nou dossier 'Catalunya Social' elaborat per Núria Martínez, periodista especialitzada en temes socials, que actualment treballa al diari Público, i professora associada a la Universitat Oberta de Catalunya.

El document analitza l'aplicació del decret d'escola inclusiva, cinc anys després de la seva aprovació l'any 2017, i posa el focus en les mancances i reptes pendents per **garantir la participació de tot l'alumnat en els entorns escolars ordinaris, amb independència de les seves condicions i capacitats**.

a) Què és l'educació inclusiva?

És un dret humà reconegut en diverses convencions i lleis, entre les quals la Convenció de l'ONU sobre els Drets de l'Infant, que reivindica que la diversitat enriqueix la societat i que té com a objectiu garantir que tota la infància i adolescència tingui un **accés equitatiu i continu a l'aprenentatge en tots els contextos, independentment de les seves capacitats, condició social o cultural, religió, diversitat sexual o identitat de gènere.**

b) El decret d'escola inclusiva

El decret 150/2017 de l'atenció educativa a l'alumnat en el marc d'un sistema educatiu inclusiu té com a finalitat assegurar que tots els centres educatius sostinguts amb fons públics dins l'àmbit de l'ensenyament no universitari **siguin inclusius mitjançant l'establiment de criteris que orientin l'organització i la gestió dels centres**, l'ordenació de mesures i suports per a l'atenció educativa i per a la continuïtat formativa de tots i cadascun dels i les alumnes. També preveu la diversificació de l'oferta de serveis dels centres d'educació especial per esdevenir **centres d'educació especial proveïdors de serveis i recursos per als centres educatius ordinaris.**

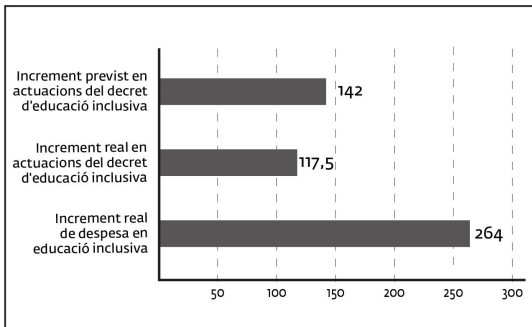
c) Principals conclusions

La principal conclusió és que hi ha hagut avenços durant aquests anys, però, **l'aplicació del decret continua sent insuficient** perquè:

1. Els centres no disposen dels recursos necessaris, tant econòmics com humans, per desplegar-lo correctament.

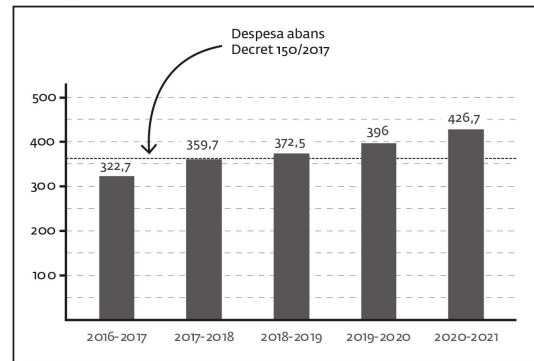
Segons dades del departament d'Educació, l'increment previst en actuacions del decret des del curs 2017-2018 fins al curs 2020-21 havia de ser de 142 milions d'euros. L'increment real en actuacions del decret pròpiament ha sigut de 117,5 milions, és a dir, 24,5 milions menys dels previstos, però, la mateixa conselleria assegura que l'augment real de despesa en educació inclusiva, més enllà del decret, ha sigut de 264 milions d'euros. A Catalunya, hi ha 39.596 alumnes amb necessitats educatives especials, segons el Departament d'Educació.

Gràfic 1. Increment de despesa en educació inclusiva. Cursos de 2017-2018 a 2020-2021 en milions d'euros.

Font: Departament d'Educació

Gràfic 2. Despesa total en educació inclusiva. Cursos de 2016-17 a 2020-2021 en milions d'euros.

Font: Departament d'Educació

Tot i això, el professorat denuncia que està sobreesaturat i que no pot atendre de manera adequada l'alumnat que té necessitats educatives especials. Una de les principals queixes de la comunitat educativa és la falta de transparència en la distribució dels recursos del decret perquè no es disposa de dades acurades per mesurar i avaluar el seu desplegament i perquè, per tant, no hi ha la possibilitat d'ordenar-los o redistribuir-los en funció de les necessitats reals.

De retruc, la mala aplicació del decret comporta que moltes famílies no vulguin escolaritzar els seus fills/es en centres ordinaris perquè creuen que no rebran una atenció i uns suports adequats i, d'una altra banda, també fa que per la incorrecta aplicació moltes d'altres no puguin matricular els seus fills/es en escoles ordinàries, tot i que així ho desitgen.

2. Els edificis i els materials no són 100% accessibles, cosa que perpetua el capacitisme i la segregació.

3. Els centres d'educació especial no s'estan convertint en CEEPSIR, és a dir, en centres que han d'oferir un suport intensiu a l'alumnat amb necessitats educatives que vol anar als centres ordinaris.

4. La comunitat educativa continua sense comptar amb una mirada inclusiva transversal.

d) Algunes dades destacades

- **L'alumnat amb necessitats educatives especials no s'està matriculant als centres ordinaris com estableix el decret.** El decret preveu que tots els i les alumnes s'escolaritzin en centres educatius ordinaris, excepte en casos molt excepcionals. No obstant la realitat no és aquesta perquè el nombre d'alumnes amb necessitats educatives especials escolaritzat en centres d'educació especial no ha parat de

créixer des que es va aprovar en números absoluts. Ha passat de 5.143 alumnes el curs 2016/2017 a 6.153 el curs 2021-2022. Si s'observa en percentatges, però, hi ha hagut una lleugera i insuficient reducció respecte del total que és insuficient i que demostra que l'aplicació del decret no ha tingut els fruits esperats.

Taula 1. Alumnat amb necessitats educatives especials a Catalunya, segons tipologia de centre. Cursos de 2016/2017 a 2021/2022.

PERTIPOLOGIA DE CENTRE	2016/ 2017	2017/ 2018	2018/ 2019	2019/ 2020	2020/ 2021	2021/ 2022
Centres d'educació especial	5.143	5.664	5.932	6.108	6.106	6.153
Altres centres	25.320	24.326	27.464	30.431	30.456	33.443
% educació especial	16,88%	18,89%	17,76%	16,72%	16,70%	15,54%
Total	30.463	29.990	33.396	36.539	36.562	39.596

Font: Departament d'Educació

- L'alumnat amb necessitats educatives especials és pràcticament inexistent en la formació postobligatòria. Si l'educació inclusiva presenta mancances notables a l'etapa obligatòria, la situació empitjora a l'ensenyament postobligatori on el nombre d'alumnes amb necessitats educatives especials és baix perquè representa entre un 1,5% i poc més d'un 2% del total d'alumnes. Mentre que al curs 2021/2022, hi havia 14.013 alumnes a primària i 11.610 a l'ESO, a l'educació infantil només se'n registraven 4.894. El número encara és més baix al batxillerat (583), la formació professional (620), els itineraris formatius específics (969) o els programes de formació i inserció (754).

Taula 5. Alumnat amb necessitats educatives especials a Catalunya, segons formació. Cursos de 2016/2017 a 2021/2022.

PER ENSENYAMENT	2016/ 2017	2017/ 2018	2018/ 2019	2019/ 2020	2020/ 2021	2021/ 2022
BATXILLERAT	150	157	212	409	479	583
% Batxillerat	0,49%	0,52%	0,63%	1,12%	1,31%	1,47%
EDUCACIÓ ESPECIAL	5.143	5.664	5.932	6.108	6.106	6.153
EDUCACIÓ INFANTIL	3.969	3.528	3.614	4.073	3.904	4.894
EDUCACIÓ PRIMÀRIA	12.993	12.029	12.750	13.701	13.371	14.013
EDUCACIÓ SECUNDÀRIA OBLIGATÒRIA	7.731	7.356	9.475	10.521	10.765	11.610
FORMACIÓ PROFESSIONAL	477	411	395	523	420	620
% Formació professional	1,57%	1,37%	1,18%	1,43%	1,15%	1,57%
ITINERARIS FORMATIUS ESPECÍFICS		190	270	461	734	969
% Itineraris formatius específics	0,00%	0,63%	0,81%	1,26%	2,01%	2,45%
PROGRAMA DE FORMACIÓ I INSERCIÓ		655	748	743	783	754
% Programa de formació i inserció	0,00%	2,18%	2,24%	2,03%	2,14%	1,90%
Total	30.463	29.990	33.396	36.539	36.562	39.596

Font: Departament d'Educació

e) Propostes perquè l'escola inclusiva sigui una realitat

1. Aplicar un pla de xoc que desplegui correctament el decret i garanteixi el dret dels infants amb necessitats educatives especials a estudiar en un centre ordinari, si així ho volen.

2. Garantir l'accessibilitat universal als centres educatius perquè aquest siguin entorns veritablement inclusius. Els edificis, l'equipament, els currículums, els materials, els serveis, el transport, etcètera no estan plenament adaptats i no són 100% accessibles per a tothom.

3. Formar la comunitat educativa. És necessari i urgent que els centres d'educació especial es converteixin en proveïdors de serveis i recursos i acompanyin els centres ordinaris. La inclusió educativa no podrà ser efectiva fins que el personal qualificat i amb experiència d'aquests centres no formi de manera adequada a tota la comunitat i als serveis educatius. A més, ha de ser una formació contínua i transversal. L'han de rebre tots els membres de la comunitat educativa no només els/les professors/es sinó les famílies, el personal de menjador, dels equipaments d'assessorament i orientació psicopedagògic, professionals del lleure, etc. i en totes les etapes educatives i estudis.

4. Acompanyar l'equip amb professionals especialitzats. Cal que els i les docents estiguin acompanyats/des adequadament de professionals especialitzats/des perquè el professorat no se senti sol i desbordat. Els serveis educatius han de promoure el treball de col·laboració amb els equips d'especialistes i centres de recursos específics, però també amb els serveis de salut.

5. Més inclusió a la postobligatòria i en les activitats de lleure.

Les institucions públiques han de vetllar perquè es compleixi el decret d'escola inclusiva en totes les etapes educatives. És necessari que les polítiques públiques no se centrin només en les etapes obligatòries sinó que també es duquin a terme en tots els cursos dels instituts, als centres de formació, a les universitats i en l'àmbit del lleure. Si no es reforcen aquestes polítiques, s'accentuaran encara més les desigualtats, la segregació i el capacitisme.

6. Més sensibilització social. Una vegada s'hagi fet el pla de xoc, és necessària una campanya de sensibilització perquè la societat entengui què és l'educació inclusiva, per què és necessària i per què és bona per a tothom. Una societat i una escola inclusiva garanteixen l'equitat, la

cohesió i la igualtat entre la ciutadania. No obstant, actualment, la societat segueix sense ser conscient de què implica i per què és necessari que els centres ordinaris siguin centres veritablement inclusius. També caldria una millor explicació a la ciutadania de quins serveis i recursos té al seu abast i de com funciona el decret.

7. Aplicar canvis en el sistema d'avaluació. Cal un sistema d'avaluació més heterogeni, menys rígid i més personalitzat. D'aquesta manera, s'aconseguirà incloure tot l'alumnat en el sistema educatiu i es vetllarà perquè ningú quedi enrere.

8. Aplicar canvis en els horaris i en el calendari escolar. Els horaris actuals, d'entrada i sortida, són massa homogenis de manera que no permeten la personalització dels horaris en funció de les necessitats de les famílies o de l'alumnat. Aquest fet és especialment important per a l'alumnat amb necessitats educatives especials perquè, amb un horari menys rígid, podrien seguir amb més facilitat el curs escolar. D'altra banda, l'horari intensiu, per exemple dels instituts, fa que s'accentuin les desigualtats entre aquell alumnat amb recursos i el que no en té. Que el dinar es faci fora del centre implica que no tot l'alumnat tingui garantit un àpat saludable diari, i el mateix succeeix amb les hores de lleure que accentuen les diferències entre aquell qui pot fer activitats fora de l'horari lectiu, qui disposa d'ajuda per fer els deures i qui té famílies amb un alt nivell cultural, amb els que no. Aquestes diferències s'agreugen encara més entre els i les alumnes amb necessitats educatives especials.

Pel que fa al calendari escolar, com indiquen diversos estudis, el fet que l'alumnat tingui tants mesos sense escola fa que s'accentuin les desigualtats i la segregació. De nou, aquest fet és especialment notori entre els/les alumnes amb necessitats especials.

9. Escola inclusiva a tot el territori. Tot l'alumnat té dret a rebre una educació inclusiva a qualsevol escola del seu barri/entorn i siguin quines siguin les seves necessitats. Tanmateix, la realitat no és aquesta.

Si un/a alumne/a vol anar a una escola ordinària veritablement inclusiva, el més probable és que no la tingui a prop de casa seva i això genera de nou una discriminació perquè no pot triar el centre que més li convingui dins de la seva zona. Igual passa amb les escoles d'educació especial perquè no hi ha una xarxa desplegada a tot el territori i moltes famílies han de desplaçar-se diàriament per aconseguir que el seu fill/a pugui exercir el dret que té a rebre una educació inclusiva.

Taula d'entitats
del Tercer Sector Social
de Catalunya

Plataforma d'infància
de Catalunya

Més informació

Laura Castro, premsa - comunicacio@tercersector.cat | 678 524 650